

Сьогодні, **31 липня**, над ранок перестало битися серце славної львів’янки **Ірини Калинець** (до одруження - Стасів). Вона прожила нелегке, але дуже насичене і плідне життя. Іра народилася у Львові
6 грудня 1940 року
в родині робітника. Через війну школу закінчила щойно 1957 р. Далі працювала на мехзаводі, лаборантом у Інституті переливання крові. Однак юнку вабили знання, і 1959 р. вона почала навчання на слов’янській філології Львівського університету. В літературній студії познайомилася і поступово зблизилася з майбутнім чоловіком – Ігорем Калинцем, а 1961 р. стала його дружиною.

Юні поети однаково ставилися і до суворої радянської дійсності, і до українських традицій, історії, діячів. Також їх об’єднувала глибока віра в Бога, пошанування галицьких звичаїв. Разом з Ігорем Іра стала діяльною членкинею КТМ (Клуб творчої молоді), що мав символічну назву «Пролісок». Студенти не лише удосконалювали свою поетичну майстерність, але й читали та передруковували «самвидав», поширювали нелегальну літературу серед довіреного кола однодумців. Закінчивши навчання, Іра продовжила трудову кар’єру в Будинку народної творчості (1964-1966), де була методистом. Репресії проти «шістдесятників» заторкнули й молоде подружжя. Їх, хоча й не заарештували, однак піддали позасудовим репресіям. Тому Ірина працювала в різних закладах культури: в СШ № 26, 63, на підготовчому відділенні Політехнічного інституту, у художньо-виробничому комбінаті, в СШ № 31. А у вільну хвилинку писала вірші, звісно, не про партію і не про будівництво соціалізму. Ці поезії увійшли до самвидавних збірок «Оранта», «Дзвони», «Гротески» та ін. Активною була й нелегальна діяльність молодої поетеси. Вона збирала підписи на захист Валентина Мороза, 1971 р. звернулася до керівництва УРСР з вимогою припинити руйнування меморіалу Січових Стрільців на Янові, а в кінці 1971 р. увійшла до першої в УРСР правозахисної організації - Комітету захисту Ніни Строкатої. КДБ зреагував оперативно: у помешканні Калинців провели обшук, і, попри обережність дисидентів, знайшли достатньо матеріалів для суду. Того ж року «найгуманніший у світі» радянський суд засудив її на перший вирок – 6 років таборів і 3 заслання. Але це не завадило Ірині й надалі активно боротися за волю України й усіх

поневолених народів. 1978 р. Калинці домоглися права разом відбувати заслання в Читинській області. Тут поетеса працювала не зовсім за фахом: дояркою та кочегаром. І всі ці роки писала. Її казки, вірші, а також заяви на захист інших дисидентів та політв’язнів друкували за кордоном, переважно у США. Саме на засланні Іра почала працювати як науковець. Глибоке знання Біблії та історії допомогли їй глибоко осмислити давню історію України, зокрема, хрещення Русі, та народів, які в давнину жили на наших теренах (гунів, половців, кіммерійців, скіфів). Згодом засланські нотатки лягли в основу цікавих наукових і науково-популярних книг «Гуни – нащадки Ізраїля», «Близьке далеке», «Загадки хрещення України-Руси», «Студії над «Словом о полку Ігоревім» та ін.

Після повернення до Львова 1981 р. Іра працювала в Будинку вчителя, брала найактивнішу участь у процесах національного й культурного відродження. Вона започатковувала Товариство Лева, редагувала «Євшан-зілля», була серед засновників Товариства української мови, Руху, Меморіалу. І, звісно, Союзу Українок та християнського товариства «Милосердя». Ми запам’ятали полум’яні виступи Ірі під Університетом, на Клумбі, під Ратушею, на стадіоні «Дружба». Вона переконувала львів’ян і українців загалом у потребі відновлення власної держави, легалізації УГКЦ, повернення до славних традицій в культурі, науці, освіті. Особливо вона зверталася до жіноцтва, яке завжди йшло у перших лавах борців за Україну. В ці насичені подіями роки Іра друкувала десятки статей у згаданому «Євшан-зіллі», самвидавських «Кафедрі», «Українському віснику», в еміграційних «Сучасності», «Шляху перемоги», «Свободі». Цілком логічно, що Іра стала народним депутатом України (УРСР) 1990-1994 рр., активно працювала у Верховній Раді (як педагог, багато зробила для українізації школи в період становлення незалежної України), очолювала обласне управління освіти Львівщини. Ірина Калинець була ініціатором запровадження нових шкільних програм, і не лише з української літератури, а й із історії та географії. За її каденції більшість шкіл Львівщини українізували, у нас відродили гімназії, як тип навчального закладу, ліцеї та ін. А з 2005 р. вона викладала у Львівському університеті спецкурс з історії руської літератури. Саме на той рік припала і наша спільна праця у Комітеті захисту архівів України. Пригадую, як із першим зверненням Комітету до громадськості я поїхав до Ірі додому. Вона тяжко хворіла, однак знайшла в собі сили уважно прочитати текст і зробити суттєві правки. Іра була членом президії комітету, допомагала писати листи до всіх вищих посадовців України з приводу крадіжок історичних документів. Як і Ярослав Дашкевич, вона мала чітку й категоричну позицію у цій справі, вважала великою кривдою для нащадків втрату автографів Грушевського, Куліша, Шептицького, численних світлин Січових Стрільців, документів Церкви. Завдяки Ірі відбулося спеціальне засідання комісії з культури Верховної Ради з цього приводу, члени останньої зважено, але виразно відреагували на події у Львові.

Світла пам’ять про Іру Калинець залишиться назавжди з нами, як і її вірші, повісті, казки, наукові праці. Нам бракуватиме її життєвої мудрості, принциповості, чуйності до

ближнього й любові до прекрасного. Нехай рідна земля буде їй пухом.

Перелік книг, наявних у фондах бібліотеки:

- Калинець Ірина, Калинець Ігор. «Це ми, Господи»: Духовна лірика. – Логос, 1993.
- Калинець І. Шлюб із полином. – Місіонер, 1995.
- Калинець І. Гуни – нащадки Ізраїля. – Місіонер, 1997.
- Калинець І. Студії над «Словом о полку Ігоревім». – Місіонер, 1999.
- Калинець І. Загадки хрещення України-Руси. – Місіонер, 2000.
- Калинець І. Вбивство 100-літньої давності. – Сполом, 2002.
- Калинець І. Близьке далеке. – Сполом, 2007.
- Калинець І. Епоха гунів та її передісторія (у світлі біблійних джерел). – Друкарські куншти, 2007.
- Калинець І. Поезії (Видано заходами і коштами Фундації ім. Лариси й Уляни Целевич-Стасюк при Головній Управі ОЖ ОЧСУ, Нью-Йорк, 1991). – Вид-во «Воля». – 1991.